

РАХУНКОВА ПАЛАТА

Р І Ш Е Н Н Я

від 24 листопада 2015 року № 9-2

м. Київ

Про результати аудиту використання коштів державного бюджету на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту використання коштів державного бюджету на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби. За результатом розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Використання коштів державного бюджету на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, Міністерством соціальної політики України, органами соціального захисту населення у 2015 році здійснювалось в умовах недосконалого нормативно-правового забезпечення та супроводжувалося організаційними недоліками, що негативно позначилось на своєчасності виплати матеріальної допомоги.

В порушення частини третьої статті 36 Бюджетного Кодексу України включення до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» нової бюджетної програми за КПКВК 2501570 «Виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби» **Мінфіном** здійснено **без бюджетного запиту головного розпорядника** бюджетних коштів, що в подальшому негативно позначилось на процесі бюджетного планування та затвердженні Порядку використання коштів, паспорта бюджетної програми та зумовило організаційні прорахунки і затримки виплат матеріальної допомоги.

Зазначені обставини стали наслідком того, що з **36900 тис. грн**, передбачених у Державному бюджеті України на ці цілі, фактично станом на 01.10.2015 було використано **11349,9 тис. грн**, або **30,8 відсотка**.

Із **15603** військовослужбовців, які звільнилися з військової строкової служби у **квітні–вересні 2015 року** відповідно до Указу Президента України від 17.02.2015 № 88/2015 «Про строки проведення чергових призовів, чергові

призови громадян України на строкову військову службу та звільнення в запас військовослужбовців у 2015 році» (далі – Указ № 88/2015) та за станом здоров'я і сімейними обставинами, військовими комісаріатами надані подання на виплату матеріальної допомоги, а органами соціального захисту нараховано матеріальну допомогу **9344 особам, або 59,9 відс.**, фактично її виплачено **9126 особам, або 58,5 відсотка.**

Отже, скористались своїм правом на отримання матеріальної допомоги всього **59,9 відс.** військовослужбовців, які звільнилися з військової строкової служби у квітні–вересні 2015 року.

2. Міністерством оборони України, Генеральним штабом Збройних Сил України не забезпечено контролю своєчасного та повного надання військовими комісаріатами подань органам соціального захисту на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби.

2.1. За даними Генерального штабу Збройних Сил України, кількість військовослужбовців, звільнених з військової строкової служби у січні–вересні 2015 року і взятих на військовий облік, становила **12922 особи.** Із **15303** військовослужбовців, звільнених відповідно до Указу № 88/2015, взяті на військовий облік військовими комісаріатами у квітні–вересні 2015 року **9539 осіб, або 62,3 відсотка.** Отже, **5764** військовослужбовців (**37,3 відс.**) на час аудиту з неустановлених причин не стали на військовий облік та не скористались своїм правом на отримання матеріальної допомоги.

2.2. Через затвердження Кабінетом Міністрів України постановою від 08.04.2015 № 185 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби (далі – Порядок), лише у квітні 2015 року та необґрунтоване визначення Мінсоцполітики дати початку виплат матеріальної допомоги (з 01.04.2015) військовослужбовці, звільнені зі строкової служби у січні–березні 2015 року, втратили своє право на отримання матеріальної допомоги, що є неправомірним та потребує вирішення.

2.3. Виплата органами соціального захисту матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим зі строкової служби, у червні–вересні 2015 року здійснювалась у повному обсязі її отримувачам, водночас майже в усіх випадках з недотриманням терміну виплат матеріальної допомоги, а саме протягом місяця з дня взяття відповідної особи на військовий облік.

3. Нормативно-правове забезпечення реалізації права військовослужбовців, звільнених з військової строкової служби, на одержання матеріальної допомоги за рахунок коштів державного бюджету недосконале, містить істотні недоліки та прогалини, що негативно позначається на виплаті цієї допомоги.

3.1. Відповідно до Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” на Міністерство оборони України, розвідувальні органи України та інші центральні органи виконавчої влади, що мають у своєму підпорядкуванні військові формування та правоохоронні

органи, покладено **фінансове забезпечення витрат, пов'язаних з реалізацією цього Закону, але не передбачено таких повноважень для Міністерства соціальної політики України.**

Кабінет Міністрів України згідно з Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» визначив Мінсоцполітики головним розпорядником бюджетної програми 2501570 “Виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби” всупереч вимогам Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”.

3.2. Через зволікання Мінсоцполітики з розробкою та узгодженням із заінтересованими органами, **Порядок** був затверджений Кабінетом Міністрів України **через 98 днів** після набрання чинності Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», або з **недотриманням вимог пункту 7 статті 20 Бюджетного кодексу України** щодо 30-денного терміну затвердження Порядків використання коштів державного бюджету за бюджетними програмами, вперше визначеними законом про Державний бюджет України.

3.3. Встановлення Порядком терміну надання військовими комісаріатами подань про виплату матеріальної допомоги (протягом 15 днів з дня взяття особи на військовий облік) та дати подання органами соціального захисту зведених подань (один раз на місяць до 10 числа) **здебільшого унеможливило виконання вимоги** щодо виплати матеріальної допомоги **протягом місяця з дня взяття відповідної особи на військовий облік.**

3.4. Порядком не передбачено зазначення у поданні військових комісаріатів дати взяття військовослужбовців, звільнених зі строкової служби, на військовий облік, що **унеможливило здійснення контролю** за дотриманням ними встановлених Порядком термінів подання. Не визначено повноважень органів соціального захисту населення у разі, якщо подання військового комісаріату надано з порушенням встановлених термінів, а також відповідальності військкоматів за такі порушення.

4. Організаційне забезпечення виплати матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, має істотні недосконалості, які створюють ризики порушення законодавства з питань виплати такої допомоги. Вагомою причиною несвоєчасної виплати допомоги є також відсутність у таких поданнях військкоматів базових даних для призначення виплат, зволікання органів соціального захисту з опрацюванням документів.

4.1. Мінсоцполітики фактично не визначений відповідальний профільний департамент щодо реалізації виплат матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим зі строкової військової служби.

4.2. Міністерством оборони України, Генеральним штабом Збройних Сил України не забезпечено контроль за виконанням військовими комісаріатами вимог п. 6 Порядку щодо надання органам соціального захисту подань про виплату матеріальної допомоги протягом 15 днів з дати взяття

особи на військовий облік, що призводило до затримки у виплаті матеріальної допомоги до 4 місяців.

4.3. Мінсоцполітики, структурними підрозділами соціального захисту населення не здійснювався належний контроль за станом виплати матеріальної допомоги, органами соціального захисту населення допускалося надання зведених та узагальнених подань із порушенням встановлених термінів.

4.4. Мінсоцполітики зволікало із наданням органам соціального захисту програмно-технологічного комплексу «Призначення матеріальної допомоги військовослужбовцям» з детальною інструкцією з його застосування, який було надано лише **08.07.2015**, внаслідок чого бюджетні кошти не використовувалися майже місяць після відкриття асигнувань.

5. Мінсоцполітики як головний розпорядник бюджетних коштів не забезпечило у 2015 році ефективного управління коштами на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, та належного контролю за виконанням бюджетної програми.

5.1. Неналежне планування бюджетної програми та відсутність деталізованих розрахунків до неї, зволікання із затвердженням Порядку використання коштів та, як наслідок, паспорта бюджетної програми зумовили затримку призначення та виплати матеріальної допомоги військовослужбовцям майже на два місяці.

5.2. При складанні паспорта бюджетної програми Мінсоцполітики необґрунтовано завищений обсяг бюджетних коштів на виплату матеріальної допомоги **6183** військовослужбовцям, які до призову були працюючими, на загальну суму **5,3** млн. гривень.

5.3. Мінсоцполітики не володіє інформацією щодо чисельності військовослужбовців, фактично звільнених із строкової служби протягом року, а також які були взяті військкоматами на військовий облік, що зумовлює ризики неефективного управління бюджетними коштами на виплату матеріальної допомоги.

5.4. Внаслідок організаційних прорахунків перший розподіл коштів структурним підрозділам з питань соціального захисту населення Мінсоцполітики спрямовано лише **18.06.2015**, у зв'язку з чим не забезпечено своєчасної виплати матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим у квітні 2015 року.

У вересні 2015 року органи соціального захисту населення надали Мінсоцполітики подань на виплату матеріальної допомоги **337 особам** на загальну суму **425,2 тис. грн**, при тому, що виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим зі строкової служби у квітні–травні, згідно з п. 5 Порядку, мала здійснюватися протягом одного місяця, тобто у травні–липні 2015 року.

6. Проведені у ході аудиту перевірки засвідчили, що виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим зі строкової

служби, у червні-вересні 2015 року здійснювалася майже у всіх випадках з недотриманням терміну виплати протягом місяця, передбаченого вимогами ст. 8 Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” та п. 5 Порядку. Основною причиною зазначеного стало порушення військовими комісаріатами вимог п. 6 Порядку, що призводило до затримки у виплаті матеріальної допомоги до 4 місяців.

У м. Києві затримка в наданні районним військовим комісаріатом подань управлінню праці та соціального захисту населення Деснянської райдержадміністрації становила до 140 календарних днів, Оболонської – до 162 календарних днів від орієнтовної дати взяття військовослужбовців, звільнених зі строкової служби, на військовий облік. Перевищення термінів надання військкоматами подань на виплату матеріальної допомоги по Бабушкінському району м. Дніпропетровська становило понад 70 календарних днів, Дніпропетровському району Дніпропетровської області – до 48 календарних днів. Аналогічна ситуація мала місце і в інших регіонах, в яких встановлені порушення термінів виплат матеріальної допомоги майже на 4 місяці.

Вибірковими перевірками, проведеними у ході аудиту, встановлено порушення вимог законодавства щодо своєчасної виплати матеріальної допомоги 208 військовослужбовцям, звільненим із строкової служби, на загальну суму 270 тис. гривень.

7. Суттєвим фактором виявлених порушень та недоліків у виконанні бюджетної програми за КПКВК 2501570 є те, що міністерством не здійснювався внутрішній аудит оцінки ефективності, планування і виконання цієї програми.

Враховуючи, що Указом № 88/2015, крім квітня–травня 2015 року, звільнення військовослужбовців зі строкової служби до кінця року не передбачено, понад 25 млн грн асигнувань за бюджетною програмою КПКВК 2501570 потраплять під ризик їх невикористання.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту використання коштів державного бюджету на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, затвердити.

2. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту використання коштів державного бюджету на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, та для удосконалення законодавства з питань їх соціального захисту.

3. Відомості про результати аудиту використання коштів державного бюджету на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, у формі рішення надіслати Кабінету Міністрів України.

4. Кабінету Міністрів України рекомендувати вжити заходів щодо:

- законодавчого та нормативно-правового врегулювання виплати матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, в частині усунення законодавчої колізії між статтями 23 та 8 Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” шляхом внесення змін до статті 23 щодо передбачення Мінсоцполітики бюджетних призначень з фінансового забезпечення витрат, пов’язаних з реалізацією норм цього закону;

- удосконалення механізму виплати матеріальної допомоги та виконання норм ст. 8 Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” шляхом внесення змін до Порядку, зокрема, щодо визначення у поданні військових комісаріатів дати взяття військовослужбовців, звільнених з військової строкової служби, на військовий облік; повноважень органів соціального захисту населення у разі надходження подання військових комісаріатів з порушенням термінів, визначених п. 6 Порядку, та відповідальності військових комісаріатів тощо;

- розглянути можливість врегулювання питання щодо виплати матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим зі строкової служби у січні–березні 2015 року, які неправомірно були позбавлені права на її отримання.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту використання коштів державного бюджету на виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, направити Міністерству соціальної політики України.

6. Міністерству соціальної політики України рекомендувати вжити заходів щодо:

- подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту змін до Порядку, які забезпечать виконання норм ст. 8 Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” та пункту 5 Порядку стосовно виплати допомоги протягом місяця з дня взяття відповідної особи на військовий облік, зокрема, щодо визначення у поданні військових комісаріатів дати взяття військовослужбовців, звільнених зі строкової служби, на військовий облік; визначення повноважень органів соціального захисту населення у разі надходження подання військкомату з порушенням термінів та відповідальності військових комісаріатів; визначення терміну, протягом якого Мінсоцполітики має перерахувати кошти на виплату допомоги структурним підрозділам соціального захисту населення, а останні – органам соціального захисту населення, які здійснюють перерахування на карткові рахунки військовослужбовцям. Для врахування всіх подань військових комісаріатів передбачити у Порядку проходження документів на виплату матеріальної допомоги та спрямування коштів органам соціального захисту на її виплату більше, ніж один раз на місяць;

- розгляду доцільності внесення до Порядку норми щодо надання Генеральним штабом Збройних Сил України та іншими військовими

формуваннями Мінсоцполітики інформації щодо чисельності військовослужбовців строкової служби, які підлягають звільненню у відповідному році, та щоквартальної інформації – щодо їх фактичної чисельності, а також стану взяття звільнених військовослужбовців на військовий облік;

- розгляду доцільності затвердження форми пропозицій до обсягу фінансування коштів та звітності за КПКВК 2501570 наказом Мінсоцполітики;

- внесення змін до Інструкції щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги стосовно ведення особових справ отримувачів такого виду соціальної допомоги, як матеріальна допомога військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби;

- забезпечення обґрунтованого планування видатків на здійснення виплати матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, на підставі об'єктивної інформації Генерального штабу Збройних Сил України та інших військових формувань щодо їх планової та фактичної чисельності, стану взяття звільнених військовослужбовців на військовий облік, та за необхідності коригування обсягів видатків на ці цілі;

- забезпечення дотримання структурними підрозділами соціального захисту населення та органами соціального захисту населення термінів проходження подань на виплату матеріальної допомоги відповідно до п. 7 Порядку;

- забезпечення дієвого внутрішнього контролю за виконанням бюджетної програми за КПКВК 2501570 «Виплата матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби» на всіх рівнях управління;

- усунення виявлених порушень і недоліків.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт надіслати Міністерству оборони України і Генеральному штабу Збройних Сил України.

8. Міністерству оборони України і Генеральному штабу Збройних Сил України рекомендувати вжити заходів щодо забезпечення права військовослужбовців, звільнених з військової строкової служби, на отримання матеріальної допомоги, а саме:

- надання за узгодженням з Мінсоцполітики об'єктивної інформації щодо контингенту військовослужбовців, які підлягають звільненню зі строкової служби у відповідному році та які були фактично звільнені, а також стану взяття звільнених військовослужбовців на військовий облік;

- посилення контролю за забезпеченням своєчасного звернення військових комісаріатів до органів соціального захисту населення з поданням про виплату матеріальної допомоги військовослужбовцям, звільненим з військової строкової служби, відповідно до п. 6 Порядку, та вжиття заходів до порушників термінів їх подання;

- здійснення звірки та забезпечення термінового надання військовими комісаріатами подань органам соціального захисту щодо виплати матеріальної допомоги військовослужбовцям, які стали на військовий облік після звільнення

зі строкової служби у 2015 році, однак не скористалися своїм правом на отримання матеріальної допомоги;

- проведення роз'яснювальної роботи серед військовослужбовців, звільнених з військової строкової служби, щодо їх права на отримання матеріальної допомоги у разі постановки на військовий облік.

9. Оприлюднити рішення на офіційному веб-сайті Рахункової палати з урахуванням вимог Закону України «Про Рахункову палату» та Закону України «Про доступ до публічної інформації».

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Шулежко М.Я.

Голова Рахункової палати

Р.М. Магута